

Treptele afirmării

Etapale județene ale Festivalului „Cîntarea României“ s-au încheiat. Criterii severe au ales pe cei mai talentați, dar și mai vrednici la locul lor de muncă, să reprezinte județele, în următoarea etapă.

Ce a arătat Festivalul pînă acum? Participarea fără precedent, greu de exprimat în statistici, a tuturor categoriilor de oameni ai muncii, la această impresionantă cîntare a țării, la glorificarea trecutului ei de luptă, a prezentului eroic al construcției și a viitorului ei comunist; prezența tuturor — elevi, pionieri, studenți, militari, reprezentanți ai tuturor profesiilor; deschiderea către toate categoriile sociale, către toate generațiile; cuprinderea tuturor genurilor, în care talentul cu care este atît de dăruit acest popor al nostru să se poată afirma plenar.

Odată cu înțlia zi a lunii mai, cea mai amplă, mai cuprinzătoare manifestare artistică din întreaga istorie spirituală a țării noastre a intrat într-o nouă etapă. Este etapa interjudețeană, programată să se desfășoare la sfîrșitul fiecăreia dintre săptămînile lunii mai. În zilele cînd încredințăm tiparului aceste rînduri, au loc, pe categorii, întrecerile acestei etape. Juriu alcătuit din oameni de cultură și de artă, specialiști, reprezentanți ai oamenilor muncii, vor selecta valorile ce vor intra în întrecerea republicană.

Numărul viitor al revistei noastre va fi în măsură să ofere o imagine completă a acestei mari întreceri, care cunoaște momentul ei de vîrf în primele zile ale lunii iunie. Pînă atunci, facem loc unor impresii, notații, reportaje, de la etapele care s-au desfășurat în centrele Iași, Craiova, Cluj-Napoca, Brașov, Tg. Mureș, Constanța.

Iași

În bătrînul tîrg al Iașilor, care, de o bună bucată de vreme, nu se mai mîndrește doar cu monumentele sale istorice și culturale, ci și cu tînăra sa zonă industrială, aveau să-și dea întîlnire cinci dintre județele Moldovei: Bacău, Botoșani, Neamț, Vaslui și Iași. Toate județele participante cunoscuseră, în etapa de masă, o puternică emulație creatoare, care-și găsisese expresia în creșterea numărului de formații și în intensificarea activității lor. Luaseră ființă nenumărate formații noi, fuseseră descoperite noi talente autentice în rîndul maselor de oameni ai muncii, se conturaseră personalități distincte, atît în rîndul interpreților cît și al creatorilor de texte dramatice.

Juriile județene avuseseră, la rîndul lor, dificile probleme de selecție, pentru că acum, în etapa interjudețeană, se întîlneau — sau trebuiau să se întîlnească — cele mai bune formații, cu cele mai bune spectacole și cu cea mai merituosă activitate, formații repre-

zentative pentru potențialul artistic al fiecăru-i județ.

Județul Botoșani, de pildă, mai puțin strălucit la trecutele concursuri și festivaluri, a făcut, la această etapă, cea mai bună impresie, atît prin selecția cu care s-a prezentat, cît și prin valoarea fiecărei formații în parte.

Menționăm, în primul rînd, spectacolul Căminului cultural din Iacobeni, pentru autenticitatea și sinceritatea cu care a fost interpretată piesa *Cînd apune soarele* de Constantin Duică. Evitînd ticurile profesioniștilor și locurile comune, interpreții au sesizat exact valorile poetice ale textului și semnificația acestuia, creînd un spectacol de atmosferă, cu totul remarcabil prin discreția lirismului său.

O bună impresie a făcut și formația de păpușari a Școlii populare de artă din Botoșani, prin inventivitatea și fantezia cu care nu fost concepute și prin abilitatea cu care au fost mînuite păpușile piesei *La grădina zoologică* de Alecu Popovici.

Județul Vaslui s-a prezentat cu o bună interpretare a piesei *Pragul conștiinței civice* de I. D. Șerban, de către formația de teatru a Întreprinderii de materiale izolatoare, impresionantă fiind, în primul rînd, compoziția

Satul Iacobeni, comuna Dîngeni

Pină la faza interjudețeană de la Iași a Festivalului „Cîntarea României” n-am știut că există două sate Iacobeni, unul în județul Suceava și unul în județul Botoșani. Cel la care mă voi referi se află în județul Botoșani.

★

În ceea ce privește teatrul, faza interjudețeană se desfășoară aproximativ așa: fiecare județ vine cu o echipă completă, deci, cu toate genurile pe care amatori le au în programul lor — recitări, teatru de păpuși, montaje, cînd și cînd, teatru folcloric, și, bineînțeles, teatru cult. Programul este destul de încărcat și destul de obositor, pentru că vizionările se întind adesea pînă spre miezul nopții. Iar, a doua zi, totul se ia de la capăt. Și totul trebuie făcut cu o maximă atenție și concentrare, pentru că niciodată nu știi ce anume reprezintă acea formație de amatori, iar din

materialele documentare care-ți stau la dispoziție capeși tot felul de informații interesante, în afara de una singură — cit sînt de buni artiștii amatori pe care urmează să-i vizionezi.

★

Din punctul meu de vedere, mișcarea de amatori are un dublu sens. Primul dintre ele ar fi acela de a căuta să apropie cit mai mulți oameni de cunoașterea artei prin practicarea ei. Un proces oarecum asemănător cu orele de desen și de muzică de la școală, unde copiii învăță să descifreze o partitură sau să deseneze un contur, nu atât ca să fie transformați, toți, în muzicieni și în pictori, cit ca să înțeleagă o muzică bună și un tablou de valoare. Sub acest aspect, elementul de bază pentru actorii amatori este repertoriul. O problemă care rămîne, din păcate, mereu în suspensie. Piese tipărite special pentru amatori sînt, în multe

cazuri, de o valoare literară extrem de scăzută și faptul că unele dintre ele se joacă frecvent ar trebui să fie un foarte serios motiv de alarmă și nu un prilej de promovare. Cred că, uneori, este vorba și de o deficiență în îndrumarea la fața locului. Se pare că, avînd în vedere amploarea mișcării de amatori din țara noastră, formele de îndrumare practicate astăzi sînt, în bună măsură, perimate. În orice caz, ele permit cu greu realizarea unei asistențe de indiscutabilă profesionalitate. Pentru că, dacă artiștii sînt amatori, cei care îi îndrumă — de obicei, artiști profesioniști — ar trebui să fie oameni și de o certă autoritate în materie. Cum ar putea să rezolve această problemă (a doua, în ordinea importanței, după repertoriul colectiv de teatru din satul Iacobeni, comuna Dîngeni, județul Botoșani, dacă problema îndrumării se rezolvă cu multă dificultate chiar și în București? Mi-am pus întrebarea nu fără gîndul la necesitatea unui studiu special și a unei rezolvări aparte.

Un al doilea sens al mișcării de amatori mi se pare a fi cel al depistării valorilor și al lansării lor într-un circuit de interes public. Avem actori de înaltă clasă, vedete autentice, care au provenit din mișcarea de amatori, sînt sigur — am motive bine întemeiate să fiu si-

în rolul bătrînei mame. Menționăm, la acești județi, montajul literar-muzical *Nemuritorii*, susținut de Clubul „Gloria” din Birlad, precum și valoroasa recitare a poeziei *Rugămintea din urmă* de George Coșbuc, datorată lui Ioan Sinescu. Am mai reținut, de la județul Iași, interpretarea *Baladei despre Pîntea Viteazul*, de către recitătoarea Petronela Gărgăun. Pe ansamblu, însă, etapa interjudețeană de la Iași, chiar dacă a avut cîteva puncte de vîrf, s-a situat sub posibilitățile reale ale județelor participante, oglindind mai puțin concludent rezultatele bune obținute în etapa de masă.

Cunoscut și recunoscut pentru rezultatele obținute în concursurile anterioare ale artei

teatrale de amatori, în care se situase, nu o dată, pe primul loc, Bacăul, de astă dată, ne-a dezamăgit. Și nu cu unul sau altul dintre spectacolele sale, cu una sau alta dintre formații, ci cu întreaga selecție făcută de juriul județean (cu excepția Casei Armatei din Bacău, al cărei montaj literar-muzical, *Omagiu Independenței*, s-a impus prin sobrietatea și solemnitatea ținutei, prin patosul patriotic al mesajului artistic). În rest, spectacole neașteptat de slabe, de texte vădit deficitare sub raportul realizării artistice, fie că este vorba de autori ca Ion Ghelu Destelnică sau Viorel Savin, fie de regia unor actori profesioniști, instructori de formații, cu

gur — că vom avea și de acum încolo.

Aceste două sensuri nu trebuie, în nici un caz, confundate. Confuzia de acest gen ar naște tot felul de fenomene regretabile, cum ar fi veletarismul, falsa senzație a valorii etc., etc. Pe de altă parte, sub aspectul depistării valorilor, o nivelare deliberată a amatorilor ar anula o foarte importantă sursă de îmbogățire a artei noastre profesioniste. Mai ales că apar în rîndul mișcării amatorilor și momente senzaționale. La unul dintre aceste momente am avut plăcerea să asist și eu. Este vorba de echipa de teatru din satul Iacobenii, comuna Dingeni, județul Botoșani.

★

Eram la Iași; asistam la spectacolele a două județe — Bacău și Iași. Cîteva dintre reprezentațiile văzute erau notabile. De pildă, colectivul de teatru din Slănic Moldova. Acesta încearcă să-și găsească un drum original spre o artă autentică; nu l-a găsit întru totul și ceea ce este găsit, deocamdată, nu este întotdeauna stăpînit, dar cercarea și eforturile sînt promițătoare. Oamenii sînt tineri, chiar tineri de tot, și le uez mult succes în întreprinderea lor temerară. Notabil a fost și spectacolul dat de Casa armatei din Iași, cu Reduta lui Iacobaș. Ceva mai sigur, cu o mai bună stăpînire a mijloacelor de expresie, cu, poate, inevitabile stîngăcii, în interpretare. Le-au urmat

Botoșanii. Trebuie să spun că, în general, programul județului Botoșani a fost de un foarte bun nivel. Mă gîndesc și la montaje, și la reprezentațiile teatrului de păpuși, dar mă gîndesc, mai ales, la recitatorul Ioan Sinescu (a recitat „Rugămintea din urmă”), care ar putea oricînd să facă bună față la recitalurile de poezie ale Radioteleviziunii.

Dar, înainte de a trece la Iacobenii, aș vrea să menționez o altă echipă de teatru: cea a Casei de cultură din Brașov, care a prezentat, ca o adevărată trupă profesionistă, Patima fără sfîrșit de Horia Lovinescu. N-ar fi rău ca Teatrul din Brașov (bineînțeles, cel profesionist) să urmărească atent (și cu intenții concrete) colectivul Casei de cultură. Cred că Teatrul din Brașov n-ar avea decît de profitat din asta. Și, acum, să ne întoarcem la Iacobenii.

★

Cei din Iacobenii au jucat o piesă contemporană, cu un titlu frumos — Cînd apune soarele, scrisă de un dramaturg debutant, Constantin Duică, pe care nu trebuie să-l uităm. În piesă este vorba despre satul contemporan, despre oamenii lui și despre problemele lor de viață. Dialogul este, pe alocuri, excelent; pe alocuri, de un patetism puțin forțat. Scenele de gen sînt, în general, bine construite, scrise într-un limbaj cursiv și simplu. Ceea ce nu-i chiar de colo. Deci,

Cînd apune soarele de Constantin Duică. Spectacolul a fost însă vrednic de toată admirația. O mizanscenă simplă, dar nespus de bine pusă la punct. Atît de bine, încît uneori senzația de mizanscenă se spulberă, pur și simplu, atît de firesc se mișcă grupul celor șase actori distribuiți. Doi dintre interpreți dau realmente impresia că sînt vedete formate: Rodica Ciaco — o actriță de o impecabilă discreție, al cărei joc cu obiectele a fost o veritabilă demonstrație de Conservator — și Ioan Dăscălescu, a cărui prezență scenică umple, realmente, scena. (Un actor excepțional, după părerea mea și nu numai a mea.) Aș face o mare nedreptate dacă n-aș aminti și numele celorlalți actori: Alexandru Mihalache, Mihai Rățoi-Ionescu, Dumitru Chiriac și Aurora Lupașcu. Absolut remarcabil, la acești oameni, este nu numai faptul că au interpretat textul așa cum l-au interpretat, dar că au transmis și biografia — scrisă sau doar sugerată — a relațiilor dintre personaje; lucru care merită subliniat, cu atît mai mult cu cît regia (și scenografia) le aparțin tot lor (lui Ioan Dăscălescu și lui Alexandru Mihalache). E inutil să spun că spectacolul din Iacobenii a ocupat locul I.

Mă voi duce oricînd cu plăcere să văd un spectacol de teatru în satul Iacobenii, comuna Dingeni. Și vă invit și pe dumneavoastră să faceți la fel.

Leonida Teodorescu

Mircea Crețu. Ne-am amintit cu nostalgie de performanțele artistice din anii trecuți, am înțeles că și juriul județean a trecut printr-o oarecare derută, din moment ce a trimis un număr dublu de formații față de cel admis prin regulamentul Festivalului; dar n-am înțeles cum au putut fi promovate în etapa interjudețeană spectacole cu care același județ Bacău s-ar fi jenat să apară, în anii trecuți. Formații de certă valoare, precum cea a Casei de cultură a sindicatelor din Bacău sau aceea a Teatrului popular din Slănic Moldova, au fost aproape de nerecunoscut, irosindu-și eforturile pe texte greoaie, amorfe, lipsite de fior emoțional.

Brașov

Superioară etapei interjudețene de la Iași, cea de la Brașov s-a impus, în primul rînd, prin valoarea spectacolelor de teatru.

Patima fără sfîrșit de Horia Lovinescu, în interpretarea colectivului Casei de cultură din Brașov, a demonstrat seriozitatea cu care această formație înțelege să joace teatru, reprezentarea dovedind, deopotrivă, omogenitate stilistică, ritm și tensiune interioară — calități care mediază transmiterea generoaselor idei ale piesei. Un spectacol de ținută, pe care

Il vom revea, probabil, în finala pe țară, unde își vor disputa întâietatea cele mai bune reprezentări ale Festivalului național „Cîntarea României”.

O plăcută surpriză ne-a oferit și formația de teatru în limba maghiară a Căminului cultural din Borșneul Mare, județul Covasna, cu piesa *A közsérus (Tocilarul)* de Kőteles Pál.

Etapă de la Brașov s-a dovedit superioară și la secțiunea teatrelor de păpuși, unde au reținut atenția juriului două excelente colective artistice: Casa de cultură din Cîmpina, județul Prahova, care a prezentat piesa *Pe cai, pe cai*, de Viorica Huber Rogoz, și Casa de cultură din Mediaș, județul Sibiu, cu piesa *Dănilă Prepeleac*, după Ion Creangă.

Mai puțin izbit de a fost compartimentul montajelor literar-muzicale, prezența obsesivă a folk-iștilor nefiind întotdeauna organic integrată structurii ansamblului. Este, între altele, și cazul montajului literar-muzical 1877, *simbol al milenarei lupte*, prezentat de Căminul cultural al comunei Brebu, județul Prahova. În ciuda unor lungimi și discursivități a mai reținut atenția, prin specificul culorii locale și prin fiorul patriotic, montajul literar *Șezătoare la Săliște în 1877*, prezentat de formația Căminului cultural din Săliște, județul Sibiu.

Tot din Sibiu, a lăsat o bună impresie juriului recitalul susținut de grupul de recitatori al Școlii de ofițeri „Nicolae Bălcescu”, selecția judicioasă a poeziilor beneficiind de o interpretare sobră și demnă, adecvată conținutului.

Ghiță Baciuc din Intersura Buzăului, rapid excepțional, care a recitat poeziile proprii *Eroilor din 1907* și *Neatîrnare*, și Virginia Socaciuc, care a recitat poezia *Imn* de Ion Brad, ambii din județul Covasna, ar putea încheia succinta trecere în revistă a celor mai bune momente de spectacol oferite de etapa interjudețeană de la Brașov.

O etapă bogată în spectacole de calitate, cu un puternic caracter educativ, patriotic, o etapă demnă de noile dimensiuni spirituale în care a fost conceput Festivalul național „Cîntarea României”.

Victor Parhon

Craiova

Ca membru al juriului de teatru și montaje literar-muzicale, am putut constata, în mod nemijlocit, gradul de dezvoltare a mișcării teatrale de amatori și marea pasiune creatoare ce animă talentul a nenumărați actori și regizori din rîndurile poporului. Am sesizat cu bucurie saltul calitativ înregistrat de

artistic al montajului literar-muzical, văzînd spectacolul închinat răscoalei din 1907 prezentat de artiștii amatori din comuna Costești, județul Vâlcea, spectacol în care forța și patetismul interpretării se îmbină cu plasticitatea, profund impresionantă, a mișcării maselor.

Și-a făcut apariția, cerîndu-și dreptul la viață de sine-stătătoare, un nou gen de montaj, pe care aș încerca să-l denumesc „grup de recitatori înbinat cu muzică folk și mișcare plastică”, care demonstrează puternica influență exercitată de cenaclul „Flacăra”. Cu multă maturitate și îndrăzneală de concepție s-au afirmat, în acest gen, colective reprezentative ale județelor Galați și Buzău.

Festivalul „Cîntarea României” are meritul de a fi determinat și revitalizarea artei păpușărești. După ani de zile de eclipsă, am văzut cu plăcere cum teatrul de păpuși își recîștigă pozițiile abandonate și se afirmă cu multă tinerețe și inventivitate.

Festivalul „Cîntarea României” a demonstrat și confirmat din nou faptul că teatrele populare reprezintă forma cea mai evoluată a teatrului de amatori din țara noastră. Cu admirație și satisfacție am putut urmări spectacolele unor astfel de teatre, cele din Călărași, Drobeta-Turnu Severin, Caracal, Rm. Vâlcea, Focșani.

Dintre echipele de teatru ale sindicatelor muncitorești, un loc de frunte îl ocupă cele ale Grupului de șantieri de construcții din Galați. Caracteristică pentru această categorie de colective este, în primul rînd, puterea de înțelegere a unui text și efortul încoronat de succes, în crearea unor personaje complexe, interesante, în cadrul unor spectacole reprezentative pentru eforturile depuse. M-a impresionat în mod deosebit unitatea tematică a acestui Festival, în care am văzut, alături de texte clasice, piese scrise de autori contemporani, închinată marilor evenimente din 1877 și 1907.

Desigur că, pentru desfășurarea viitoare a Festivalului „Cîntarea României”, se vor aduce completări și perfecționări regulamentului și organizării acestui festival al muncii și creației, care să permită stimularea și promovarea mai largă a căminelor culturale și a cluburilor muncitorești. Ar fi de dorit ca, în ceea ce privește teatrul, să se prevadă două grupe mari de concurs: prima, alcătuită din echipele căminelor culturale sătești și ale cluburilor muncitorești din întreprinderi, iar a doua, din cele ale caselor de cultură și ale teatrelor populare. O astfel de măsură ar constitui un puternic mijloc de stimulare a mijlor de echipe de teatru de la sate și orașe — baza de masă a teatrului de amatori.

Cu emoție mărturisesc că am văzut și m-am bucurat, simțind, cu mintea și cu sufletul, ce minunat popor avem, ce talente puternice și originale se nasc mereu, ducînd mai departe cultura și arta socialistă.

D. D. Neleanu